

**Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка**

Кафедра педагогіки та психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор з навчальної роботи

М.Б. Боднар

«31» серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

ПСИХОДІАГНОСТИЧНА ПРАКТИКА

рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський)*

галузь знань – *05 Соціальні та поведінкові науки*

спеціальність – *053 Психологія*

освітньо-професійна програма – *Психологія*

Кременець, 2020

Ярощук М.В., Мартинюк В.М. Психодіагностична практика: [робоча програма з психодіагностичної практики для студентів спеціальності 053 Психологія] / М.В. Ярощук, В.М. Мартинюк. – Кременець, 2020 – 12 с.

Розробники програми:

Ярощук М.В. – старший викладач кафедри педагогіки та психології, кандидат психологічних наук Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Мартинюк В.М. – викладач кафедри педагогіки та психології, кандидат педагогічних наук Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології.
Протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.

/ В.о. завідувача кафедри

 Н.М. Савелюк

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, предметна спеціалізація, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –4	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна	
Кількість модулів – 1			
Загальна кількість годин –120	Освітній рівень перший (бакалаврський)	Рік підготовки:	
		3	3
		Семестри	
		6	6
		Консультації	
		54 год.	20 год.
		Самостійна робота	
		66 год.	100 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3,8		Вид контролю: залік	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 45%/55%.

для заочної форми навчання – 16 % / 84 %;

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання курсу навчальної дисципліни «Психодіагностична практика» – поглиблення теоретичних знань, які студенти отримали при навчанні у Академії; отримання навичок оперативного планування програми діагностичного обстеження у відповідності до побажань замовника; отримання навичок самостійного діагностичного обстеження в малих групах; оцінка готовності студентів до самостійної творчої діяльності з вивчення соціально-психологічних характеристик малих груп; отримання навичок обробки результатів проведених психологічних досліджень, компетентної інтерпретації отриманої психологічної інформації; оволодіння вміннями оформляти результати соціально-психологічних обстежень.

Основними завданнями є:

- опрацювання наукової та методичної соціально-психологічної літератури з питань теорії і практики психологічної діагностики;
- ознайомлення із місцем практики, групою обстеження, керівником групи обстеження;
- участь у проведенні прикладних психологічних досліджень, що здійснюються на базі практики;
- формування вмінь та навичок професійної діяльності, оволодіння різноманітними методами і формами її здійснення, опрацювання та вирішення конкретних психологічних завдань;
- участь у різних формах педагогічних, профорієнтаційних, навчально-методичних заходів: лекції, практичного заняття, уроку тощо;
- шляхом вивчення практичного запиту, дослідження контексту ситуації, висування гіпотез щодо причин та джерел явищ, що спостерігаються, практичних вмінь, необхідних для виконання поставлених завдань;
- розробка програми прикладного соціально-психологічного дослідження щодо запиту організації у вирішенні соціально-психологічних проблем;
- проведення соціально-психологічного дослідження відповідно до робочого плану програми, обробка та аналіз результатів;
- складання звіту за результатами проведеного дослідження.

Вивчення курсу «Психодіагностична практика» спрямоване на формування у студентів професійних компетентностей:

1. Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності психолога.

ЗК 4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 9. Навички міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді.

ЗК 11. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

2. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 1. Знання категоріально-понятійного апарату психології .

СК 2. Вміння самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК 3. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК 4. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК 5. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК 7. Здатність усвідомлювати межі своєї компетентності та дотримуватися норм професійної етики.

СК 10. Уміння адаптуватися до нових ситуацій та здатність до професійної мобільності.

Програмні результати навчання:

ПР1. Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР4. Здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань в т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій

ПР6. Самостійно обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

ПР7. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, вміння дотримуватися процедури дослідження

ПР9. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для поінформованої аудиторії, формулювати розгорнутий аналіз та тези досліджень.

ПР11. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР14. Емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості.

ПР15. Демонструвати навички командної роботи у процесі вирішення фахових завдань.

ПР17. Знати та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР18. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям.

3. Етапи практики

I. Підготовчий:

1. Бути присутнім на настановчій конференції з практики.

2. Ознайомитись з програмою.

3. Отримати індивідуальне завдання у керівника і узгодити з ним календарний план роботи на період практики.
4. Індивідуальне завдання занести у щоденник практики.

II. Основний:

1. Якісно і повністю виконати індивідуальне завдання.

III. Заключний:

1. Зібрати і узагальнити матеріал з практики.

4. Види індивідуальних завдань

1.	Знайомство з роботою психолога у школі, навчальною групою. Ознайомлення з документацією. Складання індивідуального плану роботи, зокрема програму комплексного дослідження особистості. Планування роботи на тиждень. Планування і методична підготовка до діагностики особистості і колективу.	Перша консультація методиста
2.	Проведення дослідження, обробка результатів, підготовка до проведення профорієнтаційної роботи.	Друга консультація керівника
3.	Визначення за результатами діагностики пріоритетних напрямів подальшої роботи, проведення профорієнтаційної роботи.	Консультація керівника
4.	Оформлення документації. Підготовка та здача звітів. Підведення підсумків практики.	Остання консультація керівника

5. Програма комплексного дослідження особистості

№ з/п	Параметри, що вивчаються	Методи
1.	Загальні відомості (ПІБ, вік, склад родини, стан здоров'я, умови родинного виховання)	Аналіз особистісних справ, бесіда.
2.	Якості особистості: 1) темперамент; 2) характер; 3) структура потреб та мотиваційної сфери; 4) життєва позиція; 5) самооцінка, рівень домагань; 6) здібності, інтереси, схильності; 7) актуальний стан;	Спостереження, тести з визначення темпераменту. Опитувальники ПДО, МПДО, тест Лірі Проективні тести, експеримент. Тести ціннісних орієнтацій.

		Тести самооцінки, методика Хоппе. Спостереження, опитувальники інтересів. Тести тривожності, проєктивні тести.
3.	Особливості емоційновольової сфери	Опитувальник УСК, спостереження, проєктивні тести.
4.	Рівень розвитку та особливості пізнавальної сфери	Тести Векслера, Равена, Айзенка, Амаатхауера та ін.
5.	Стан системи міжособистісних стосунків, особливості поведінки та спілкування у групі	Соціометричні дослідження, спостереження, опитувальник КОС.

6. Самостійна робота

№	Зміст завдання
1.	Складання студентами календарного графіку проходження практики та його узгодження з керівником практики і психологом установи.
2.	Підбір необхідного методичного забезпечення. Вибір методик дослідження.
3.	Проведення дослідження рівня розвитку психічних процесів.
4.	Інтерпретація отриманих даних. Кількісний та якісний аналіз отриманих даних
5.	Оформлення звітної документації про проходження практики.

7. Методи навчання

Робота з методичними матеріалами до практики, настановчі конференції з використанням ІКТ, розповідь, інструктаж, дискусія, моделювання ситуацій, психодіагностичні методи та методики, види реальної участі у психодіагностичному, розвивальному, просвітницькому процесах.

8. Методи контролю

Поточне оцінювання: оцінювання звітної документації, самооцінювання, захист практики.

Підсумкова оцінка – залік.

9. Оцінювання результатів практики

№ з/П	Вид контролю	Кількість балів за вид контролю
1.	Ведення щоденнику практики	20 балів
2.	Оцінка керівника практики від організації	20 балів
3.	Представлення матеріалів роботи у друкованому вигляді	20 балів
4.	Представлення матеріалів роботи в електронному вигляді	20 балів
5.	Написання і захист звіту по практиці	20 балів
	Разом у балах	100

Критерії виставлення балів за окремі види контролю:

- 20 балів – чіткість, логічність, структурованість, акуратність, повнота представлених матеріалів, висока культура їх письмового оформлення та методичного обґрунтування.

- 10 балів – розкриття основних методичних аспектів представлених матеріалів, незначне порушення логічних зв'язків, незначні неточності в аналізі матеріалів та труднощі в їх методичному обґрунтуванні.

- 5 балів – формальний характер представлених матеріалів, які відображають несформованість вміння методичного обґрунтування відповідних елементів бази знань, недбале ставлення до оформлення складових звіту, низький рівень володіння практичними знаннями та уміннями.

- 0 балів – матеріали з практики не представлені.

Оцінювання результативності проходження студентом навчальної практики (діагностичної) здійснюється за 100-бальною системою. Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в традиційну 5-бальну шкалу та європейську шкалу ECTS

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
67-74	D	задовільно
60-66	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	----------	--

Зміст критеріїв оцінювання результатів практики:

Оцінка «відмінно» (A) - всі завдання практики виконано у повному обсязі, виявлено вміння студента застосовувати і творчо використовувати теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами відповідної професійної діяльності.

Виявлено вміння застосовувати інноваційні технології, продемонстровано активність та ініціативність під час здійснення практичної професійної діяльності.

Звіт подано у встановлений термін, що містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, завірені печаткою підписи керівника від бази практики та університету. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «відмінно».

Оцінка «добре» (B) - завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння застосовувати теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами відповідної професійної діяльності. Продемонстровано зацікавленість та активність, але не виявлено творчого, індивідуального підходу. Звіт подано у встановлений термін, що містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, завірені печаткою підписи керівника від бази практики та університету. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «дуже добре».

Оцінка «добре» (C) - завдання практики виконано, але неповно, в ході виконання завдань допускалися незначні помилки. Звітна документація оформлена згідно вимог. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, завірені печаткою підписи керівника від бази практики та університету. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «добре».

Оцінка «задовільно» (D) - завдання практики виконано у неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. Щоденник невірно оформлено. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».

Оцінка «достатньо» (E)- завдання виконано з помилками. Усі завдання практики виконувалися, але допущені неточності. Документація оформлена неповно, з помилками. Щоденник недооформлено. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».

Оцінка «незадовільно» (FX) - завдання невиконані, виявлено несформованість вміння здійснювати відповідні види професійної діяльності. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутні щоденник та характеристика-відгук.

Вимоги до звіту

Після закінчення терміну проходження практики студенти звітують про виконання програми практики. Звіт оформлюється відповідно до вимог, встановлених кафедрою, подається на рецензування методисту (керівнику) практики від кафедри, підписаний та оцінений керівником від бази практики.

Звіт студента про результати проходження практики має бути поданий методисту (керівнику) не пізніше ніж через тиждень після її закінчення.

Звіт комплектується у вигляді пакету документів, який обов'язково вміщує характеристику з місця проходження практики, з аналізом роботи студента методистом (із підтвердженням установи, де відбувалася практика).

Звіт з практики повинен містити наступну інформацію:

- опис мети і завдань;
- опис використаних засобів і методик;
- опис об'єму виконаної роботи;
- опис отриманих результатів, висновки, оцінку студентом своєї діяльності, набутого практичного досвіду, пропозиції щодо удосконалення змісту і організації практики.

Звіт студента має відповідати наступним правилам оформлення:

1. Обсяг звіту складає довільну кількість (не менше 10) сторінок комп'ютерного набору. До загального обсягу входять титульна сторінка, план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел та додатки.

2. Текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А-4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 20 мм, лівого – 30 мм, правого – 10 мм.

3. Титульна сторінка оформляється за встановленою формою (див. додаток А).

4. Заголовки розділів виконують великими літерами, симетрично до тексту, наприклад: ЗМІСТ, ОСНОВНА ЧАСТИНА, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ. Крапку в кінці заголовку не ставлять.

5. Список використаної літератури та інших документальних джерел, використаних під час роботи, розміщуються після висновків і оформляється відповідно до чинних стандартів.

Підготовлений звіт у встановлений термін подається на перевірку, підпис методисту (керівникові) від кафедри, реєструється на кафедрі, допускається до захисту в разі дотримання усіх вимог.

Підведення підсумків практики

Підсумки практики підводяться у процесі складання студентом заліку.

Студент, що не виконав програму практики і отримав незадовільний відгук на базі практики або незадовільну оцінку при складанні заліку, направляється на практику вдруге в період канікул або відраховується з навчального закладу.

Керівник практики школи записує у щоденнику студента відгук з виставленням конкретної оцінки: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»; також відповідну суму балів та оцінку за системою ECTS. Він же інформує адміністрацію

навчального закладу щодо фактичних термінів початку і закінчення практики, складу груп студентів, які пройшли практику, їх дисципліни, стану охорони праці і протипожежної безпеки на базі практики та з інших питань організації і проведення практики.

Підсумки практики підводяться груповими керівниками практики і обговорюються на звітній конференції (не пізніше 10 днів після закінчення практики).

Результатом проходження практики є набуття студентами реального досвіду практичного застосування отриманих у процесі навчання теоретико-методологічних знань щодо організації та здійснення основного змісту майбутньої професійної роботи.

Таким чином, реалізація програм психодіагностичної практики для студентів орієнтована не тільки на засвоєння та закріплення необхідної для майбутньої професійної діяльності системи знань, а й відпрацювання навичок її практичної об'єктивації.

Практика забезпечує можливість занурення до професії та надає досвід практичного застосування психологічних методів і знань у самостійній професійній діяльності майбутніх фахівців.

10. Рекомендована література

Базова

1. Галян І. М. Психодіагностика : навч. посібник. Київ : Академвидав, 2009. 464 с.
2. Корольчук М. С., Осьодло В.І. Психодіагностика : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / за заг. ред. М. С. Корольчука. Київ : Ельга, Ніка-Центр, 2004. 400 с.
3. Кузікова С. Б. Основи психокорекції : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2012. 320 с.
4. Моргун В. Ф., Тітов І. Г. Основи психологічної діагностики : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Слово, 2009. 464 с.
5. Мельничук О. Б. Психологічна діагностика : навч. посібник для студентів подвійних спеціальностей із спеціальністю «Практична психологія». Київ : Каравела, 2013. 316 с.
6. Психодіагностика особистості підлітка : навч. пос. / за ред. О. Д. Кравченко, В. Ф. Моргуна. Київ : Видавничий дім «Слово», 2009. 136 с.

Допоміжна

1. Володарська Н. Каузометрія як засіб психокорекції. Соціальна психологія. 2004. № 1. С. 110–119.
2. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України / упоряд. В. Г. Панок, І. І. Цушко, А. Г. Обухівська. Київ : Шкільний світ, 2008. 256 с.
3. Клайн П. Справочное руководство по конструированию тестов. Киев : Освіта, 1994. 283 с.

4. Колесіна Т. Діагностика і корекція психічного розвитку дітей. Початкова школа, 2000. № 6. С. 40–43.

5. Комінко С. Б., Кучер Г. В. Кращі методи психодіагностики : навч. посібник. Тернопіль : Карт-бланш, 2005. 406 с.

6. Коробко С. Л., Коробко О. І. Робота психолога з молодшими школярами : метод. посібник / за ред. С. Д. Максименка. Київ : Літера ЛТД, 2006. 416 с.

7. 8. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Суми : ВТД «У», 2006. 384 с.

9. Морозов С. М. Засоби контролю діагностичних якостей психологічних тестів : навч. посібник. Київ : ІСДО, 1994. 68 с.

11. Панок В., Титаренко Т., Чепелева Н. Основи практичної психології : підручник. вид. 2-ге, стереотип. Київ : Либідь, 2001. 536 с.

12. Пеньковська Н. М. Психодіагностика у сімейному консультуванні. Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія № 12. Психологічні науки : зб. наукових праць. Київ : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. Вип. 19 (43). С. 70–80.

11. Інформаційні ресурси

1. Українські підручники онлайн. URL: <http://pidruchniki.ws>

2. Тести, психодіагностика. URL: <http://www.koob.ru>

3. Белова О. В. Общая психодіагностика. URL: <http://psylib.ukrweb.net/books>

4. Бурлачук Л. Ф. Психодіагностика. URL: <http://www.alleng.ru/d/psy>